

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS SAUGUMO DEPARTAMENTAS

Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijai

2019-04-10 Nr. 18-3152
Į 2019-03-28 Nr. 12-01-509

DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ

Įvertinę išvadsoms gauti pateiktus įstatymų projektus, kuriais siekiama įgyvendinti 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyvos 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) ir Lietuvos Respublikos asmens duomenų, tvarkomų nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo už jas, bausmių vykdymo arba nacionalinio saugumo ar gynybos tikslais, teisinės apsaugos įstatymo (toliau – Teisės saugos ADATĮ) nuostatas, teikiame šias pastabas ir siūlymus:

1. Siūlytina Lietuvos Respublikos valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo Nr. VIII-1443 12, 15, 16, 17, 18, 19, 20 ir 35 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Projektas) 2 straipsniu dėstomoje Lietuvos Respublikos valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo (toliau – Įstatymas) 15 straipsnio 8² dalyje kaip perteklinių ir, galimai, klaidinančių atsisakyti žodžių „neturintys leidimų dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija, arba kuriems nesuteikta teisė dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija, žymima slaptumo žyma „Riboto naudojimo“ (slaptai su kriminalinės žvalgybos subjektais bendradarbiaujantiems asmenims ir žvalgybos slaptiesiems bendradarbiams leidimai dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija ar teisė dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija, žymima slaptumo žyma „Riboto naudojimo“ nebus suteikiami). Be to, atsižvelgiant į tai, kad teisės aktuose nevartojamas terminas „žvalgybos tyrimas“, siūlytina vietoj žodžių „Vykdant kriminalinės žvalgybos ar žvalgybos tyrimą“ rašyti „Vykdant kriminalinės žvalgybos tyrimą ar žvalgybą“, o atsižvelgiant į tai, kad teisės aktus leidžia ne institucijos, o jų vadovai, po žodžio „institucijų“ įrašyti žodį „vadovų“.

2. Nepritariame Projekto 2 straipsnio 2 dalimi siūlomam Įstatymo 15 straipsnio 9 dalies pakeitimui, numatančiam, kad slaptai su kriminalinės žvalgybos subjektais bendradarbiaujantys asmenys ir žvalgybos slaptieji bendradarbiai, prieš jiems suteikiant teisę susipažinti su įslaptinta informacija, yra išpėjami dėl atsakomybės už įslaptintos informacijos neteisėtą atskleidimą ar praradimą ir už įslaptintos informacijos apsaugą atsakingam asmeniui turi pateikti rašytinį pasižadėjimą saugoti įslaptintą informaciją. Projekto 2 straipsniu dėstomoje Įstatymo 15 straipsnio 8² dalyje nustatoma, kad slaptai su kriminalinės žvalgybos subjektais bendradarbiaujantys asmenys ir žvalgybos slaptieji bendradarbiai su įslaptinta informacija supažindinami kriminalinės žvalgybos pagrindinių institucijų ar žvalgybos institucijų vadovų nustatyta tvarka, tad siūlomas šio straipsnio 9 dalies pakeitimas yra netikslingas. Be to, atsižvelgiant į santykių su slaptai su kriminalinės žvalgybos subjektais bendradarbiaujančiais asmenimis ir žvalgybos slaptaisiais bendradarbiais specifika, ne visuomet bus įmanoma užtikrinti minėtos nuostatos įgyvendinimą. Kriminalinės žvalgybos pagrindinių institucijų ar žvalgybos institucijų vadovai šio straipsnio 8² dalies pagrindu tvirtinamuose teisės aktuose turės galimybę nustatyti ir kitokius pasižadėjimo saugoti įslaptintą informaciją būdus ir (ar) formas. Dėl to, siūlome atsisakyti Projekto 2 straipsnio 2 dalies.

3. Tikrinančios institucijos, siekdamos patikrinti, ar asmuo atitinka Įstatymo 16 straipsnio 2 dalies 16, 17, 18, 20 punktuose nustatytas sąlygas, ir vadovaudamosios Įstatymo 18 straipsnio 10 dalimi, dėl duomenų apie tikrinamą asmenį gavimo kreipiasi į finansų ir kredito įstaigas, taip

pat į sveikatos priežiūros įstaigas, tačiau, atsižvelgiant į kituose įstatymuose nustatytą teisinį reguliavimą, neretai susiduria su problema gaunant duomenis iš tokių įstaigų. Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo 9 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad be paciento sutikimo konfidenciali informacija gali būti suteikiama valstybės institucijoms, kurioms *Lietuvos Respublikos įstatymai suteikia teisę gauti konfidencialią informaciją apie pacientą*, o Lietuvos Respublikos bankų įstatymo 55 straipsnio 6 dalies 1 punkte nustatyta, kad banko paslaptį sudaranti informacija teikiama tik šiame punkte nurodytoms valstybės institucijų funkcijoms, tarp kurių nėra įvardyta valstybės ir tarnybos paslapčių apsauga ar personalo patikimumo užtikrinimas, atlikti. Siekiant užtikrinti tikrinančių institucijų galimybę gauti informaciją, reikalingą įvertinti tikrinamo asmens atitiktį Įstatyme nustatytiems reikalavimas ir, atitinkamai, personalo patikimumą, siūlytume Projekto 5 straipsniu keičiamo Įstatymo 18 straipsnio 10 dalies pirmąjį sakinį išdėstyti taip: „Asmenų tikrinimą atliekančios institucijos turi teisę neatlygintinai gauti duomenis apie tikrinamą asmenį iš valstybės registrų (kadastrų), klasifikatorių, kitų duomenų bankų, taip pat kitą informaciją apie tikrinamą asmenį iš visų valstybės, savivaldybės institucijų, antstolių, notarų, **finansų ir kredito įstaigų (įskaitant banko paslaptį), sveikatos priežiūros įstaigų (įskaitant konfidencialią informaciją apie pacientą),** kitų įmonių, įstaigų, organizacijų, juridinių ar fizinių asmenų.“

4. Projekto 5 straipsniu keičiamoje Įstatymo 18 straipsnio 11 dalyje siūloma nustatyti, kad tikrinančios institucijos tvarko asmenų, kurie pretenduoja gauti leidimus dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija, asmens duomenis, o duomenų subjektų teisės gali būti apribojamos tiek ir tokį laikotarpį, kiek dėl duomenų subjektų teisių įgyvendinimo gali tapti neįmanoma arba gali būti sukludyta tinkamai patikrinti asmenį. Tačiau pažymime, kad Įstatymo pagrindu tikrinami ne tik asmenys, kurie pretenduoja gauti leidimus dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija, bet ir tokius leidimus turintys asmenys (Įstatymo 17 straipsnio 6 ir 8 dalys) bei su tiekėju susiję asmenys, pavyzdžiui tiekėjo savininkai, valdymo organų nariai ir pan. (Įstatymo 36 straipsnio 1 dalies 1, 2, 3 punktai). Be to, Įstatymo 17 straipsnio 2 dalies 7, 8, 9, 20 punktų pagrindu kartu renkama ir tvarkoma informacija apie su tikrinamais asmenimis susijusius asmenis (jų ryšius). Atkreipiame dėmesį ir į tai, kad, įslaptintos informacijos sandorių apsaugos (Įstatymo 2 straipsnio 14 dalis) ir personalo patikimumo užtikrinimo (Įstatymo 2 straipsnio 19 dalis) tikslai yra platesni nei tik asmenų tikrinimas, o personalo patikimumo užtikrinime dalyvauja ne tik tikrinančios institucijos, bet ir patys paslapčių subjektai, pavyzdžiui, išduoda ir panaikina leidimus dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija (Įstatymo 19 ir 20 straipsniai), jų paskirti atsakingi asmenys informuoja tikrinančias institucijas apie asmens duomenų, galinčių turėti įtakos leidimo dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija išdavimui ar panaikinimui pasikeitimą (Įstatymo 22 straipsnio 3 punktas) ir kt. Todėl siūlytume Projekto 5 straipsniu keičiamo Įstatymo 18 straipsnio 11 dalies antrojo sakinio pradžią išdėstyti taip: „Paslapčių subjektai ir šio straipsnio 6 dalyje nurodytos institucijos tikrinamų asmenų ir leidimus dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija turinčių asmenų, o šio straipsnio 6 dalyje nurodytos institucijos taip pat ir asmenų, kurių duomenis tvarkyti būtina siekiant įvertinti, ar dėl tikrinamo asmens ryšių negalėtų kilti grėsmė jam patikėtos įslaptintos informacijos saugumui, asmens duomenis tvarko...“, o šios dalies trečiojo sakinio pabaigą išdėstyti taip: „... kiek dėl tokio duomenų subjektų teisių įgyvendinimo gali tapti neįmanoma užtikrinti personalo patikimumą ir įslaptintų sandorių apsaugą“.

5. Svarstyтина, ar, siekiant išvengti teisės normų taikymo problemų ir skirtingo jų interpretavimo, nebūtų tikslinga įstatymų projektuose suvienodinti formuluotes, reglamentuojančias duomenų subjekto teisių apribojimus, pasirenkant arba Lietuvos Respublikos žvalgybos įstatymo Nr. VIII-1861 14 ir 16 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 16¹ straipsniu įstatymo projekto 3 straipsniu dėstomo įstatymo 16¹ straipsnio 4 dalies formuluotę („...informacija apie tvarkomus asmens duomenis duomenų subjektams neteikiama, duomenų subjektų teisė susipažinti su jų tvarkomais duomenimis, teisė reikalauti ištaisyti, ištrinti ir apriboti tokių duomenų tvarkymą ribojama, pranešimai apie asmens duomenų saugumo pažeidimu neteikiami tol, kol tokie ribojimai yra būtini ir proporcingi demokratinėje

visuomenėje, siekiant ...“), arba kituose įstatymų projektuose vartojamą formuluotę („Teisėsaugos ADTAĮ 11 straipsnio 2 dalyje, 14 straipsnio 5 dalyje, 30 straipsnio 1 dalyje nurodytos informacijos teikimas duomenų subjektams gali būti atidėtas, apribotas arba ši informacija gali būti neteikiama, duomenų subjekto teisė susipažinti su savo asmens duomenimis, teisė reikalauti ištaisyti, ištrinti asmens duomenis ir apriboti jų tvarkymą gali būti visiškai arba iš dalies apribotos, kiek tai būtina ir proporcinga, ir tokį laikotarpį, kiek ...“).

Direktoriaus pavaduotojas, einantis direktoriaus pareigas

Vaidotas Mažeika